VOORWOORD

"Het Groninger historisch dispuut *Ubbo Emmius* is blij dat het zijn nieuwtjes in *Groniek* kwijt kan...", was dertig jaar geleden de eerste mededeling die leden van de vereniging voor geschiedenisstudenten in Groningen lieten optekenen in het nieuwe Instituutsblad *Groniek*. Het dispuut had met het tijdschrift een spreekbuis gekregen voor de toen opkomende stem van studenten aan de universiteit.

Het eerste nummer van *Groniek* (1967) was een geesteskindje van de democratiseringsgolf van de jaren zestig. Het nieuwe verenigingsblad van het G.H.D *Ubbo Emmius* bevatte in die tijd een rijke schakering aan genre's, van interviews en vergadernotulen tot serieuze historische artikelen. Al snel echter ontgroeide het 'onafhankelijke Gronings historisch studentenblad' het Instituut voor Geschiedenis en de vereniging waaruit het voortkwam. De redactie vertoonde vroeg de neiging om een eigen koers te varen en eigenlijk was de band met *Ubbo Emmius* al vanaf het begin een punt van discussie. Niet voor niets werd de Stichting Groninger Historische Studentenpers opgericht, een fictief orgaan dat de onafhankelijkheid van de redactie moest bewaken.

In 1973 maakte de toenmalige redactie het eerste themanummer en sindsdien gebeurde dat één of twee keer per jaar. Het zou de aanzet blijken tot een serieuzere, wetenschappelijker invulling van het driemaandelijkse tijdschrift. Langzaam begon *Groniek* zich los te maken van *Ubbo Emmius*, dat nog altijd de financiële basis voor het tijdschrift vormde. Het blad steunde namelijk op de contributie van *Ubbo*-leden, die het daarmee automatisch in de bus kregen.

De sterker wordende behoefte van de opeenvolgende *Groniek*-redacties om een serieus wetenschappelijk tijdschrift te maken, leidde na veel schipperen in 1983 tot de definitieve breuk: het lidmaatschap van *Ubbo Emmius* en het abonnement op *Groniek* werden ontkoppeld. Voortaan bestonden de vereniging en het tijdschrift los van elkaar. *Ubbo Emmius* overwon in dezelfde tijd een acute noodsituatie, een verenigingscrisis die werd veroorzaakt door desinteresse bij leden en geschiedenisstudenten in het algemeen. Het klom uit dit dal en groeide de afgelopen tien jaar weer uit tot een bloeiend dispuut. Dit jaar bestaat de in 1936 opgerichte vereniging zestig jaar. En *Groniek*? Het werd het wetenschappelijke tijdschrift dat de vroegere, rebellerende redacties voor ogen hadden.

De bovenstaande geschiedenis is mediageschiedenis. Het is het verhaal van dit tijdschrift, van zijn geboorte in 1967 tot het bereiken van de volwassenheid twintig jaar later. *Groniek* beleeft dit jaar haar dertigste jaargang, terwijl moedervereniging *Ubbo*, zijn twaalfde lustrum viert. Een goed moment om weer eens samen te werken, dachten beide partijen. Het afgelopen voorjaar benaderde de commissie die het symposium *Geschiedenis & media. Een interdisciplinaire benadering* voorbereidde, de redactie van *Groniek* met het voorstel om gezamenlijk een uitgave te verzorgen.

Waarom niet?, dachten wij. Tenslotte is Ubbo's zinspreuk 'hoc est vivere bis vita posse priore frui' (van het verleden kunnen genieten is twee keer leven) ook ons op het lijf geschreven. Belangrijker was daarnaast dat de redactie net

enkele weken *brainstormde* over een supplementsthema mediageschiedenis. Het werd immers tijd om eens aandacht te besteden aan de sinds vijf jaar binnen de geschiedenisstudie in Groningen bestaande afstudeerrichting Journalistiek.

De combinatie van ideeën leverde het extra dikke nummer op dat u nu in handen heeft. Het themagedeelte bevat zes artikelen die voortkomen uit het symposium van 13 december 1996. **Huub Wijfjes** bijt hierin de spits af met een artikel over het verleden, heden en de toekomst van het mediahistorisch onderzoek in Nederland. Het is een schriftelijke weergave van de lezing die hij op het symposium verzorgt. *En passant* bespreekt hij ook enkele belangrijke mediahistorische boeken die onlangs verschenen. Het tweede artikel is van de hand van **Frank van Vree**, de andere *key-note-speaker* van het congres. Hij verkent voor ons de grenzen van de historische verbeelding in de audiovisuele geschiedschrijving aan de hand van de problemen die de verbeelding van het nazisme met zich meebrengt.

De vier resterende themabijdragen zijn van de *workshop*-voorzitters. **William Uricchio** wijst in een kritische analyse op de noodzaak voor een nieuwe methode voor het bestuderen van 'de media' in Nederland. **Remieg Aerts** wijdt zijn betoog aan de betekenis van de periodieke pers als historische bron. Hij waagt zich daarin op het gladde ijs van de vraag of de inhoud van een tijdschrift een indicatie kan zijn voor de ideeën van het lezerspubliek. **George Welling** vraagt zich af of het ooit nog goed komt tussen historici en de computer. Naar zijn idee buiten zij de mogelijkheden van het apparaat onvoldoende uit. Communicatiedeskundige **Christoph Sauer** tenlotte poneert de stelling dat de inhoudelijke boodschap van een (historische) bron door historici nogal eens wordt overschat, terwijl de vorm ('mediale status') ervan vaak onterecht wordt gemarginaliseerd.

In het **Supplement** krijgen de mannen uit de praktijk de gelegenheid om hun zegje te doen. Jan Blokker, krantenman en pershistoricus, keert zich in een interview tegen de nieuwste vorm van nepnieuws (*reality-tv*) en andere journalistieke wantoestanden. Harry Lockefeer licht in het tweede interview zijn in juni gehouden oratie over pluriformiteit en krantenidentiteit toe. Hij pleit daarbij voor een verschuiving in het mediahistorische onderzoek naar de journalistieke geschiedenis van kranten, zoals Frank van Vree er een heeft geschreven in zijn kroniek van de naoorlogse *Volkskrant*.

Aan de pen van Rob Wagenaar verlaten we het podium van de Nederlandse persgeschiedenis om een kijkje te nemen in Amerika, waar een leerzame, pershistorische onderzoekstraditie bestaat. Verder ontsluiert Argentinië-deskundige Jan Blaauw de mediamythe rond de populaire Argentijnse presidentsvrouwe Evita Perón. De klassiekers zijn ditmaal van Max Snijders, emeritus hoogleraar Journalistiek aan de RUG.

E.H. Kossmann hield in april een mooie lezing bij de presentatie van de Groningse bundel *Romantiek en historische cultuur* en stond de tekst af aan *Groniek*. Van het boek in kwestie treft u in dit nummer tevens een recensie aan, net als van Hans Jansens *Het Madagascarplan*.

De redactie

De *Volkskrant*-haan kraait victorie! Uit: Frank van Vree, *De metamorfose van een dagblad. Een journalistieke geschiedenis van de Volkskrant* (Amsterdam 1996).